

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 17. broj

25. travnja 2024.

cijena 300 Ft

HDZ je relativni pobjednik parlamentarnih izbora u Republici Hrvatskoj s osvojenim 61 mandatom

Foto: HINA

15. stranica

Sastavljanje državne liste SHM-a

3. stranica

Anđeoska krila

8. i 9. stranica

Zimska škola hrvatskoga jezika i kulture

12. stranica

Civilne udruge u iščekivanju potpore

Nažalost, usprkos iskoraku na polju narodnosnog života koji je postignut uspostavljanjem kulturne autonomije i prije svega sustavom narodnosnih samouprava, civilne udruge izgubile su na značaju. Njihova uloga u životu narodnosnih zajednica potisnuta je u pozadinu, što se najviše osjeća u njihovoj potpori, a onda i u (ne)mogućnostima. Doduše, one se preko natječaja i dalje financiraju iz državnog proračuna, ali je njihovo financiranje prilično skromno, a uz to i nesigurno. U odnosu na narodnosne samouprave, koje potporu iz državnog proračuna primaju u zadanom roku u obrocima, civilne udruge nikad ne znaju kad će potpora biti uplaćena. Tako svaku kalendarsku godinu započinju s neizvjesnošću – kad će i koliko dobiti za svoje godišnje funkcioniranje, za organiziranje kulturnih sadržaja s ciljem očuvanja tradicije, njegovanja materinskog jezika i jačanja nacionalne svijesti.

Na sjednici Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj koja je održana sredinom travnja čuli smo kako krovna udruga Hrvata još uvijek nema svoj proračun. Iako su prošla već tri i pol mjeseca, do danas nije dobila ni operativnu potporu iz državnog proračuna ni potporu za kulturne sadržaje koja se dodjeljuje preko Fonda za upravljanje „Gábor Bethlen“. Nema već ni za osnovne troškove, a kamoli za održavanje planiranih programa. Za mjesec dana trebala bi biti sazvana godišnja skupština udruge, za manje od dva mjeseca održat će se i izbori za narodnosne samouprave, a novca još uvijek niotkud. Ista je situacija i sa svim ostalim civilnim udrugama koje iščekuju potporu za funkcioniranje, ali i potporu za kulturne sadržaje.

Rad civilnih udruuga mogu podupirati i narodnosne samouprave, ali to prije svega ovisi o odnosu udruge i samouprave, a često i o dobroj volji ili osobnim interesima. Bilo bi idealno kad bi postojala dobra suradnja između civilne udruge i mjesne ili županijske samouprave. Konačno, sve one djeluju s istim ciljem, za istu stvar – u interesu očuvanja i jačanja narodnosne zajednice.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Predsjedništvo Saveza zasjelo je 13. travnja u Mohaču u Šokačkoj čitaonici, ali nisu donijeli odluku glede sastava svoje državne liste za predstojeće narodnosne izbore 9. lipnja. Donošenje odluke odgođeno je za zasjedanje Predsjedništva 18. travnja. Ima se vremena do 7. svibnja.“

Kad budete čitali retke koje sad pišem, bit će 2. svibnja. Ni sam Bog ne zna kako će se tad odvijati situacija oko postavljanja državnih lista za izbor zastupnika u sastav buduće Skupštine Hrvatske državne samouprave. Predsjedništvo Saveza zasjelo je 13. travnja u Mohaču u Šokačkoj čitaonici, ali nisu donijeli odluku glede sastava svoje državne liste za predstojeće narodnosne izbore 9. lipnja. Donošenje odluke odgođeno je za zasjedanje Predsjedništva 18. travnja. Ima se vremena do 7. svibnja, to je krajnji rok za prijavu lista za državnu samoupravu. I Gradišćanski Savez postaviti će državnu listu za izbor zastupnika u buduću Skupštinu Hrvatske državne samouprave. Ponudio je koaliciju DGHU-u (Društvu Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj), ali je društvo to odbilo na sjednici održanoj 4. travnja i donijelo odluku kako će ono za državnu listu Saveza Hrvata u Mađarskoj predložiti svoje kandidate Predsjedništvu Saveza. Gradišćanski Savez, kako doznaje Hrvatski glasnik, vodi pregovore sa zalskom udrugom Društvo Hrvata zapadne Mađarske, koje će također imati svoje kandidate na državnoj listi Gradišćanskog Saveza.

Na stranicama Državnog izbornog povjerenstva za nastupajuće izbore vidimo kako su se do 15. travnja registrirale četiri hrvatske kandidacijske organizacije koje žele postaviti kandidate i liste na predstojećim izborima za hrvatske narodnosne samouprave. To su: Magyarországi Horvátok Szövetsége Egyesület (Savez Hrvata u Mađarskoj), Nyugat-Magyarországi Horvátok Egyesülete (Društvo Hrvata zapadne Mađarske), Gradyistyei Szövetség (Magyarországi Gradyistyei Horvát Szervezetek Szövetsége, Gradišćanski Savez) i Udruga „Hrvati – Horvátok“.

Buduća Skupština HDS-a imat će 31 zastupnika. Koliko će tko dobiti mandata odredit će i izlaznost hrvatskih birača u pojedinim sredinama i njihova motiviranost da glasaju za neku od lista (vjerojatno će biti dvije za državnu samoupravu). Broj je mandata u županijskim samoupravama sedam. Po svemu sudeći, tri ili četiri kandidacijske organizacije postaviti će svoje liste i za izbor zastupnika u županijske hrvatske samouprave (ili glavnogradsku), neke tek u „svojim“ županim, a neke – vjerojatno Savez Hrvata u Mađarskoj – u svima.

Na mjesnoj razini također će više kandidacijskih organizacija podupirati svoje kandidate.

U hrvatskom biračkom popisu na državnoj razini 14. travnja upisano je 10 630 birača, što je za 62 birača više od broja koliko ih je bilo na dan raspisivanja izbora 13. ožujka. Koliko ima upisanih birača u mjestima gdje se može inicirati utemeljenje hrvatskih narodnosnih samouprava (137 naselja) i u pojedinim županijama (glavnom gradu) možete se potanko obavijestiti u bazi podataka na poveznici <https://vtr.valasztas.hu/nemz2024/valasztopolgaroknak/>.

Upis i ispis u narodnosne biračke popise je kontinuiran (stalno otvoren), ali se za predstojeće izbore uzima stanje od 31. svibnja u 16 sati. Oni koji su tad upisani mogu izići na narodnosne izbore 9. lipnja i glasati.

Ako se poigramo brojkama, možemo doći do zanimljivih zaključaka. Koliko je glasova težak pojedini hrvatski mandat u Skupštini HDS-a ili koliko će glasova trebati za mandat u budućem sastavu Skupštine HDS-a? Dosađajni podatci pokazuju kako je izlaznost birača upisanih u hrvatski birački popis visoka. Ona se kreće od 70 % do 80 %. Na izborima za HDS 2019. godine lista Saveza Hrvata dobila je 5744 glasa i osvojila 23 mandata, a lista Hrvati – Horvátok Egyesület (Društvo Hrvati – Horvátok) – Soproni „Cakav katedra“ Egyesület (Udruga Čakavska katedra Šopron) 2055 glasova i osvojila osam mandata. Tad je za jedan mandat za sadašnji saziv HDS-a trebalo otprilike 260 glasova. Koliko su tad pojedini kandidati u svojim sredinama iza sebe imali upisanih, nije bilo ni približno blizu broju od 260 glasova. Ako se ostvari visoka izlaznost upisanih hrvatskih birača 9. lipnja 2024., recimo od 80 %, tad bi po sadašnjem stanju u hrvatskom biračkom popisu mandat za državnu samoupravu težio oko 274 glasa. Ako primjerice izlaznost bude 70 %, onda 240 glasova. Odakle bi došli ti glasovi? Naravno, iz onih mjesta i naselja u kojima ima najveći broj upisanih hrvatskih birača u hrvatskom biračkom popisu ako tamošnji upisani i iziđu na izbore. Jer Hrvati su ondje gdje ih ima i gdje njihove interese mogu zastupati zastupnici iz njihovih sredina, inače narodnosno predstavništvo gubi smisao.

Branka Pavić Blažetin

Sjednica Predsjedništva Udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj u Mohaču

Rasprava o sastavljanju državne liste SHM-a za Skupštinu HDS-a bez rezultata

U skladu s odlukom Predsjedništva Udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj od 3. veljače u Mišljenu da se sljedeća sjednica Predsjedništva sazove nakon 15. ožujka, dokad svi predsjednici regionalnih ogranaka trebaju dostaviti prijedloge regionalnog članstva za kandidate na državnoj i županijskoj listi, predsjednik Joso Ostrogonac za 13. travnja sazvaio je sjednicu Predsjedništva SHM-a koja je održana u prostorijama Šokačke čitaonice u Mohaču. O izbornim listama, sastavljanju državne liste SHM-a za Skupštinu HDS-a, prijedlogu za pokretanje disciplinskog postupka i prijemu novoprijavljenih članova raspravljalo se na zatvorenoj sjednici.

Predsjednik Joso Ostrogonac srdačno je pozdravio nazočne članove proširenog Predsjedništva, pravnik i nazočne članove SHM-a iz Baranje koji su se okupili u prostorijama Šokačke čitaonice.

Na poziv su se odazvali svi članovi Predsjedništva: Joso Ostrogonac (predsjednik), Arnold Barić (dopredsjednik), Angela Šokac Marković (Bačka), Marijana Balatinac dr. Al-Emad (Baranja), Eva Išpanović (Pešta), Edita Horvat Pauković (Gradišće), Jozo Solga (Podravina), Blaž Bódis (Pomurje), nadalje predsjednik Disciplinskog odbora David Gregeš, predsjednica Nadzornog odbora Zorica Vuković i pozvani pravnik. Javnom dijelu rasprave nazočilo je i nekoliko zainteresiranih članova Saveza Hrvata iz Baranje, a događanje su pratili i novinari Hrvata u Mađarskoj.

Prema pismeno predloženom dnevnom redu jednoglasno je prihvaćeno da se raspravlja o radu i događanjima između dviju sjednica, o najvažnijim zadaćama predstojećeg razdoblja te pripremama godišnje Skupštine, zatim i o izborima, izbornim listama i sastavljanju državne liste, prijedlogu Jose Solge o pokretanju disciplinskog postupka i prijemu novoprijavljenih članova.

Nakon prihvaćanja dnevnoga reda razvila se podulja rasprava o prijedlogu i inicijativi Jose Solge da se o pojedinim točkama dnevnoga reda koje se tiču osobnih pitanja raspravljaju na zatvorenoj sjednici. S jedne strane neki od članova tražili su da se ne raspravljaju na zatvorenoj sjednici jer su po Statutu sjednice Predsjedništva javne, a s druge strane predlagatelj se pozivao na zaštitu osobnih podataka. Budući da ta pitanja nisu regulirana ni Statutom ni Pravilnikom, pravnik je naglasio da je odluka u rukama Predsjedništva. Konačno, na prijedlog Jose Ostrogonca da se o upitnim točkama dnevnoga reda raspravljaju na zatvorenoj sjednici kako bi izbjegli ćorsokak

Sjednica Predsjedništva, dio članova od nazočnih jedanaest

prišlo se glasanju. S četiri glasa za, jednim protiv i dva suzdržana prihvaćeno da se o izborima i sastavljanju liste te pokretanju disciplinskog postupka i prijemu novih članova raspravljaju na zatvorenoj sjednici.

U okviru prve točke dnevnog reda o kojoj se raspravljalo na javnoj sjednici predsjednik Joso Ostrogonac izvjestio je Predsjedništvo i sve nazočne o radu i događanjima između dviju sjednica te predstojećim zadaćama i priredbama. Kako je uz ostalo naglasio, još uvijek nemaju proračun za 2024. godinu jer nisu dobili ni operativnu potporu, a ni potporu traženu preko pet natječaja Fonda „Gábor Bethlen” za kulturne sadržaje. Od ostatka novca od prošle godine već su potrošili milijun forinti, uskoro neće imati ni za osnovne troškove funkcioniranja (za putne troškove, plaćanje računa). Za manje od dva mjeseca dolaze izbori, za mjesec dana godišnja Skupština i priredba Cro-Fest. Upitao se kako će održati godišnju Skupštinu i državnu priredbu koja je planirana u svibnju ove godine u Pomurju. Za prošlu godinu predali su natječaje i prema Vladi Mađarske i prema Vladi RH. Nadalje je spomenuo kako su predali i prijedlog za državnu nagradu „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”. U vezi s pripremama za Godišnju Skupštinu najavio je kako je već pripremljeno Izvješće o radu i Izvješće o financijama za 2023. godinu te Plan proračuna i Plan rada za 2024. godinu.

Materijali će uskoro biti dostavljeni Predsjedništvu, a zatim i objavljeni u hrvatskom tisku u Mađarskoj. Budući da drugih prijedloga nije bilo, najavio je drugi dnevni red o izborima, sastavljanju državne izborne liste, uključujući podjelu mjesta i redoslijed kandidata što će možda, kako je kazao, biti povijesni događaj. Uslijedila je rasprava na zatvorenoj sjednici.

Nakon trosatne rasprave iza zatvorenih vrata sjednica je zaključena i, kako nam je nakon završetka sjednice ukratko kazao predsjednik Joso Ostrogonac, vodila se iscrpljujuća rasprava. Nakon nje potvrđene su županijske liste, ali odluka o sastavljanju državne izborne liste Saveza Hrvata u Mađarskoj za Skupštinu Hrvatske državne samouprave nije donesena, stoga je ona odgođena za sljedeću sjednicu Predsjedništva. Prema njegovim riječima došli su do prvih pet ili šest imena viđenijih ljudi koje poznaju diljem Mađarske i koji će predvoditi državnu listu, ali nam nije otkrio njihova imena. Uz ostalo nam je kazao i to da se najviše raspravljalo o „baranjskom slučaju”, koji je nastao poslije sjednice baranjskog članstva Saveza Hrvata u Vršendi nakon koje je sazvan još jedan skup u hrvatskoj školi u Pečuhu koji su organizirali neki članovi Saveza pod okriljem baranjskih hrvatskih samouprava. Predsjedništvo je nakon podulje rasprave i podijeljenih mišljenja glasanjem odlučilo i da neće pokrenuti predloženi disciplinski postupak protiv članova koji su inicirali i organizirali pečuški skup. Zbog poodmakle rasprave odgođena je i odluka o prijemu gotovo 70 novoprijavljenih članova (većinom iz Baranje, ali i drugih regija). O spomenutim pitanjima raspravljalo se na sljedećoj sjednici Predsjedništva – koja je održana 18. travnja 2024. godine u Glasnogovornikovu uredu u Pečuhu s početkom u 14 sati. Sjednica je bila zatvorena za javnost.

S. B.

SKUP U OBRAZOVNOM CENTRU MIROSLAVA KRLEŽE

Novе liste s imenima kandidata iz Baranje za listu državne i županijske samouprave

Na poziv Marte Barić Rónai (Márta Bárics Rónainé) i 20-ak potpisanih, koji je poslan e-poštom 2. travnja, 4. travnja u auli Obrazovnog centra Miroslava Krleže okupilo se otprilike 150 zainteresiranih Hrvata iz Baranjske županije. U pozivnici stoji da su se s njezinim sadržajem složili: predsjednik Hrvatske samouprave Szóke Tamás Matakovics, predsjednica Hrvatske samouprave Kukiња Rita Klačics, zastupnica Hrvatske samouprave Kukiња Renáta Bozsánovics, predsjednik Hrvatske samouprave Surdukinja Mihály Ferkov, zastupnica Hrvatske samouprave Udvara Ivana Bozsánovics, predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Márta Bárics Rónai, predsjednica Hrvatske samouprave Olasa Lászlóné Rozinger, zastupnik Hrvatske samouprave Salante Csaba Standovár, predsjednik KUD-a „Mohač” István Filákovity,

Marta Barić Rónai, Ladislav Kovač i Blaško Bošnjak vodili su skup

Dio nazočnih

predsjednik KUD-a „Tanac” József Szávai, predsjednik Hrvatske samouprave Salante dr. Szilveszter Bality, predsjednica Hrvatske samouprave Katolja Rozália Kovácsevic Ivánkovics, predsjednica Hrvatske samouprave Kozara Mihályné László Andrezs, predsjednica Hrvatske samouprave Šikloša dr. Tímea Bockovac, predsjednica Hrvatske samouprave Birjana Milica Sörösne Murinyi, zastupnik Hrvatske samouprave Pečuha Balázs Bosnyák, članica Saveza i zastupnica Hrvatske samouprave Kašada Istvánné Gallér, predsjednica Hrvatske samouprave Lančuga Attiláné Gajdacsi, predsjednica Hrvatske samouprave Lotara Livia Uzon Bagheriné, zamjenica predsjednika Hrvatske

samouprave Selurinca Anna Katalin Gulyás, članica Saveza Bernadett Sebők Szomorné. Na poziv su e-porukom reagirali József Szávai i Livia Uzon Bagheriné, koji su napisali kako nisu kontaktirani i kako se ograđuju od poziva.

U pozivu koji je poslan na mađarskom jeziku između ostaloga stoji:

„Savez Hrvata u Mađarskoj kao kandidacijska organizacija kandidirat će se na narodnim izborima 2024. godine. Proteklih tjedana Savezove regije izabrale su svoje kandidate. Kao što znamo, 24. veljače u Vršendi su se kod postavljanja državne i

županijske liste pojavile ozbiljne sumnje u nepravilnosti, zbog čega su nastale goleme napetosti i osobni sukobi u hrvatskoj zajednici. Svima nam je u interesu da hrvatska zajednica u Baranji zastupa jedinstven stav oko imena osoba koje će biti kandidati na državnoj i županijskoj listi, stoga smatramo opravdanim raspisati nove izbore. Stoga vas pozivam na nove hrvatske izbore u Baranji i postavljanje kandidata.

Prije rasprave o dnevnom redu, od 16:30, moguć je upis novih članova koji žele pristupiti Savezu Hrvata u Mađarskoj, što ćemo predati Predsjedništvu. Nove liste predstaviti ćemo kao preporuku Predsjedništvu Saveza Hrvata u Mađarskoj kako bi osobe izabrane na novim izborima mogle biti kandidati na državnoj i županijskoj listi i predstavljati Hrvate iz Baranje u Skupštini Hrvatske državne samouprave. Za dnevni red predložene su dvije točke: postavljanje kandidata iz Baranjske županije na hrvatsku državnu listu, postavljanje kandidata iz Baranjske županije na županijsku listu.”

Okupljene – njih 66 na početku skupa i 67 pri kraju skupa koji su potpisali imenik kao članovi Saveza Hrvata u Mađarskoj i njih 64 koji su potpisali pristupnicu da žele postati članovi Saveza Hrvata u Mađarskoj – pozdravio je odbor koji je vodio sjednicu: Marta Barić Rónai (koja se nazočnima i obratila pozdravnim riječima i objasnila razloge za sazivanje), Ladislav Kovač i Blaško Bošnjak.

„Telefonski i pismeno više smo puta obavijestili Predsjedništvo Saveza Hrvata

u Mađarskoj o nepravilnostima skupa u Vršendi. Prošlo je više od 30 dana, ali još nismo dobili nikakav odgovor, pa smo odlučili sazvati članove Saveza i nove članove te predati nove liste Predsjedništvu Saveza", rekla je Marta Barić Rónai. Riječ je predala Blašku Bošnjaku, koji je vodio skup. Rekao je kako je cilj skupa to da članovi Saveza i budući članovi Saveza mogu odlučiti tko će u HDS-u sljedećih pet godina zastupati Hrvate iz Baranje. Za zapisničariku su nazočni izabrali Martu Barić Rónai, a za ovjeroviteljice Renatu Božanović i Maricu Kovač.

Prišlo se predlaganju kandidata za državnu listu i javnom glasanju o kandidatima. Svi su pozvani na davanje prijedloga – neki su se prihvatili kandidature, a neki od predloženih i nisu. Svaki fizički član Saveza imao je jedan glas, kao i predsjednici samouprava i civilnih udruga. Izabrani su oni koji će brojiti glasove: Marica Dudaš i Marko Balazs brojili su glasove članova SHM-a, a Csaba Böm i László Rónai glasove budućih članova

Potpisivanje pristupnice

dor Štivić, Petar Balázs, Mirjana Murinyi, Jadranka Gergić, Đurđa Geošić Radosnai, Marica Kovač.

Pri kraju skupa glasalo se o tome da Ivan Gugan bude na prvom mjestu ove liste među kandidatima (redosljed ostalih kandidata nije utvrđen). Ivan Gugan stigao je pri kraju skupa (jer je prije toga bio zauzet drugim obvezama) i obratio se

Ivan Gugan obratio se okupljenima na kraju skupa

va SHM-a. Nazočni su odlučili, na prijedlog Blaška Bošnjaka, da glasanje o kandidatima bude javno. Glasalo se ZA i PROTIV. Naglašeno je kako se kandidirati mogu i djelatnici ustanova u održavanju HDS-a.

Za državnu su listu predloženi (prihvatili kandidaturu) i izabrani: Ivan Gugan, Ladislav Kovač (Kovács László), Silvestar Balić (Bality Szilveszter), Marta Barić Rónai (Rónainé Bárics Márta), Renata Božanović (Bozsánovics Renáta), Janja Tomola (Tomola Ágnes), Blaško Bošnjak (Bosnyák Balázs), Lilla Trubics (prihvatila kandidaturu kao rezervu), Rita Klais.

Za županijsku su listu predloženi (prihvatili kandidaturu) i izabrani: Brigita Šan-

nazočnima. Upoznao ih je sa značenjem narodnosnih izbora, registracijom birača i izlaskom na birališta. Zahvalio je organizatorima skupa i rekao kako će ova lista ići pred Predsjedništvo SHM-a, koje će odlučiti hoće li prihvatiti ovu listu ili listu iz Vršende. Riječ je uzeo i Silvestar Balić, koji je pozvao sve jer je jasno kako stvari nisu dobro postavljene te je pozvao nazočne na predstojeću skupštinu Saveza Hrvata u Mađarskoj. Ondje treba doći s izrađenim konceptom biranja kandidata na državnu listu i županijske liste kako bi se pravo postavljanja kandidata uzelo iz ruku Predsjedništva i dalo u ruke članstva.

Branka Pavić Blažetin

Sjednica DGHU-a

Predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Vince Hergović 4. travnja sazvao je sjednicu članstva u Hrvatskom Židanu. Naime, nakon što sjednica sazvana 14. ožujka nije imala kvorum, s istim dnevnim redom sazvana je nova sjednica za 4. travnja. Točke dnevnog reda ostale su iste: Dogovori za izbore – na državnu listu, na županijsku listu, za mjesne kandidate i Razno.

Uz pozivnicu predsjednik je priložio i prijedlog i koncepciju Gradišćanskog Saveza za državnu listu. U prvoj točki dnevnog reda raspravljalo se o tom prijedlogu – da se ide u koaliciju s Gradišćanskim Savezom na zajedničkoj listi za državnu samoupravu ili sa Savezom Hrvata u Mađarskoj. Nakon glasanja, kako nas je izvijestio predsjednik DGHU-a, odlučeno je da se ide na državnu listu sa Savezom Hrvata u Mađarskoj te je i predloženo deset kandidata koje DGHU predlaže Predsjedništvu Saveza Hrvata u Mađarskoj za državnu listu. Sjednici je nazočilo 53 članova. Za koaliciju sa Savezom glasalo je 30 članova, za koaliciju s Gradišćanskim Savezom 14 članova, a ostali su bili suzdržani. Kako reče predsjednik DGHU-a, predloženo je da DGHU postavi samostalnu državnu listu, no taj prijedlog nije prošao (podržan je sa 17 glasova). Donesena je odluka da DGHU sastavi županijske liste (za Jursko-mošonsko-šopronsku i Željeznu županiju) i podupire kandidate na mjesnoj razini.

Branka Pavić Blažetin

MLINARCI – Klub njegovanja tradicija u Mlinarcima uoči Hrvatskog dana objavljuje natječaj za djecu pod naslovom „A mi falunk – Naše selo“. Natjecatelji u izradi likovnog ostvarenja sami mogu odabrati tehniku, a radove trebaju predati 7. svibnja u prostorijama Integriranog centra za usluge građana (IKSZT) od 9 do 14:30. Natječaj potpomaže Mjesna samouprava Mlinaraca, Hrvatska samouprava Serdahela i Udruga za razvoj zajednice u Mlinarcima.

ČEPREG – U organizaciji Hrvatske samouprave Čeprega u kapeli sv. Katarine 24. ožujka 2024. godine priređena je „Macicna“ sveta misa koju je celebrirao farnik iz Hrvatskog Židana Štefan Dumović. Pasiju po svetom Marku pjevao je „Macicni“ pjevački zbor iz Hrvatskog Židana. U parku kapele sv. Katarine bio je i ophod s posvećenim pupoljcima vrbe (macicami).

Sjednica županijske hrvatske samouprave u Baji

U Županijskom narodnosnom domu u Baji 26. ožujka održana je redovna sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Uz županijske vijećnike sjednici su nazočili stalno pozvani podbilježnik Bačko-kiškunske županijske samouprave Nikola Svirčević, djelatnica županijskog ureda Orsolya Papp i novinar Hrvatskoga glasnika.

U okviru prve točke dnevnoga reda predsjednik Joso Šibalin već po običaju podnio je kratko izvješće o događanjima između dviju sjednica, prije svega o priredbama na kojima je zastupljena ili koje je podupirala županijska hrvatska samouprava. Između ostalog izvijestio je nazočne o nastupu Orkestra „Bačka“ na dvodnevnom gradskom pokladnom festivalu u Baji, tradicionalnom Rackom prelu u Dušnoku, Maškarama u Baji, Međunarodnom malonogometnom turniru Hrvatske samouprave Kačmara koji je održan u Bikiću, predstavljanju godišnjaka „Hrvatski kalendar 2024.“ u Kulturnom centru bačkih Hrvata (KCBH) u Baji uz nastup pjevačkog zbora iz Kačmara i santovačkog dueta koji čine Dorina i Vivien Jakošević te o jedinstvenom Muškom prelu u Gari. Posebno je istaknuo nedavno okupljanje bačkih članova Saveza Hrvata u Kulturnom centru bačkih Hrvata, kad su predloženi kandidati za županijsku i državnu listu Saveza Hrvata u Mađarskoj na predstojećim narodnosnim izborima. Kako je pritom naglasio Joso Šibalin, za županijsku listu predloženi su dosadašnji vijećnici i rezervni kandidati. Umjesto dosadašnjeg vijećnika i predsjednika Odbora za financije Franje Anišića, koji se nije primio ponovne kandidature, za županijsku listu predložena je Čavoljkinja Zita Ostrogonac, a uz nju i dvije rezerve.

Uslijedila je rasprava o prijedlogu izmjene Proračuna Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije za 2024. godinu. Odbor za financije predložio je da se prihodi i rashodi povise s 900 tisuća forinti potpore koju su uplatile članice Udruženja hrvatskih samouprava. Prihvaćen je Proračun za 2024. godinu s prihodima i rashodima od 2,7 milijuna forinti.

Sjednicu je vodio predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josko Šibalin

Na pravnu primjedbu Samouprave grada Kečkemeta usvojena je i odluka o izmjeni Ugovora o suradnji hrvatskih samouprava Bačko-kiškunske županije, koji je prihvaćen na razdoblje od godinu dana, dakle do 31. prosinca 2024. godine. Nakon što spomenutu izmjenu prihvate i sve druge hrvatske samouprave te dostave usvojene odluke o tome, potpisivanje ugovora ostvarit će se početkom svibnja.

Nadalje, Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske samouprave usvojila je i odluku da će s dodatnih 60 tisuća forinti podupirati tradicionalni Županijski susret hrvatskih učenika koji će se ove godine održati 26. travnja, već tradicionalno u organizaciji Hrvatske samouprave Bačina.

Na kraju su još razmotrene pristigle molbe te je jednoglasno usvojena odluka o potpori od 200 tisuća za prvu priredbu Hrvatskih glazbenih večeri u organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata. Kako je pritom

naglasio ravnatelj KCBH-a Mladen Filaković, u okviru programa za mladež planiraju četiri priredbe uz potporu Fonda za upravljanje „Gábor Bethlen“. Osim već spomenutog Županijskog susreta hrvatskih učenika u Bačinu 16. travnja planiraju gostovanje pečuskog Hrvatskog kazališta u Baji s predstavom „Botaničari“ i 14. svibnja s predstavom „Majstori“ u Santovu. Tijekom ove jeseni u Baji će organizirati Županijsko natjecanje za hrvatske učenike. Bilo je još riječi i o sudjelovanju bačkih Hrvata na Državnom hrvatskom malonogometnom kupu u Pečuhu, koji će se održati 19. travnja ove godine, a dogovoreno je da će županijsku hrvatsku zajednicu predstavljati ekipa u organizaciji KCBH-a.

Na kraju sjednice županijski podbilježnik Nikola Svirčević održao je kratko izlaganje za vijećnike hrvatske i njemačke županijske samouprave o predstojećim narodnosnim izborima i najvažnijim rokovima.

S. B.

Svi glavni obredi održani na hrvatskom jeziku

Budući da je u tijeku hrvatska crkvena godina, svi glavni obredi santovačke župe u Svetom trodnevlju ove su godine održani na hrvatskom jeziku. Sporedni obredi, Plač proroka Jeremije i križni put na Veliki petak, održani su na mađarskom. Na Veliki četvrtak na hrvatskom je jeziku održana misa Večere Gospodnje s prisjećanjem na Posljednju večeru, a na Veliki petak obred sjećanja na Isusovu muku i smrt na križu, kad je crkveni zbor santovačkih Hrvata na hr-

vatskom jeziku izveo i Muku Gospodina našega Isukrsta po Ivanu, koja se pjeva po molitveniku i pjesmarici „Duhovna radost“. Vazmeno bdijenje na Veliku subotu počelo je ispred župne crkve blagoslovom ognja i paljenjem uskrсне svijeće te ophodom uskršnuća na mađarskom jeziku. Na prvi i drugi dan Uskrsa hrvatske mise služene su po nedjeljnom misnom rasporedu.

S. B.

Godišnja skupština Čitaonice mohačkih Šokaca

Već po tradiciji na Male poklade, ove godine 13. veljače, Čitaonica mohačkih Šokaca održala je svoju godišnju Skupštinu. Na Skupštini koja je održana u prostorijama Udruge usprkos istodobnim pokladnim zbivanjima diljem grada od ukupno stotinu članova okupilo se njih šezdesetak, a na dnevnom redu između ostalog bilo je izvješće o financijama i prošlogodišnjem radu kao i plan rada za tekuću godinu. Prema običaju pet prošlogodišnjih kandidata primljeno je u članstvo, a predložena su tri nova kandidata koji se moraju dokazati kako bi dogodne mogli biti primljeni, izvijestio nas je predsjednik Čitaonice Stipo Bubreg.

Kako nam je uz ostalo kazao Stipo Bubreg, Udruga ima oko 100 članova, a na poziv Skupštine odazvalo se njih šezdesetak. Teško je okupiti mlade na taj dan jer počnju poklade, ali zato prije ili poslije ipak stignu doći. Što se prošlogodišnjeg rada tiče, istaknuo je brojne uspjehe koje je ostvarila Udruga te ih podijelio s nazočnim članovima. Ostvarili su planirane velike programe kao što su Pranje na Dunavu i Grahijada, ali i manje programe, primjerice božićni program za djecu koja plešu u dječjoj skupini i dolaze na probe te za svu djecu svojih članova. U povodu blagdana sv. Nikole darivali

Predsjednik Čitaonice Stipo Bubreg i vodstvo udruge

Pranje na Dunavu

su ih malim paketima. Među ostvarenjima ističe kako su uspjeli obnoviti stražnji dio zgrade, napraviti centralno grijanje, kupiti klima-uređaje, napraviti izolaciju i obojiti dio obnovljene zgrade. Prema njegovim riječima, mnogo su radili na zgradi koju su potpuno obnovili izvana i iznutra.

Što se tiče planova za ovu godinu, kaže da će svakako organizirati već spomenute tradicionalne programe koji su izrasli u velike i prepoznatljive gradske priredbe – Pranje na Dunavu, Grahijadu. Za članove Udruge priredit će natjecanje ribiča, šokačku svinjokolju, bal za Svetu Katu i dr. Dodaje i to da puno djece dolazi u Čitaonicu, što im potvrđuje da je vrijedno zalagati se. Ako dobiju potporu putem

natječaja, planirat će i jedan kamp za djecu. Za tu se ideju zalaže i članstvo i vodstvo jer je to „isplativo“. Među planovima je i to da se uredi jedno skladište za nošnje, odjeće, larfe i druge rekvizite koje upotrebljavaju članovi kulturne skupine među kojima ima i buša. Sve se to negdje treba skladištiti jer je sve više stvari, a mjesta je malo. Za sve to trebaju nabaviti novčana sredstva. Uvjeren je da će u tome uspjeti. Budući da ne mogu sve planirano sami financirati, trebaju pomoć grada i drugih. Prošle su godine dobili potporu od Fonda „Gábor Bethlen“ (BGZART), Fonda za nacionalnu suradnju (NEA) i Grada Mohača. Nadaju se operativnoj potpori za funkcioniranje i ove godine jer su režijski troškovi – plin i struja – jako skupi. Još

nemaju povratne informacije o natječajima, ali se nadaju da će potpore koje su dosad dobivali dobiti i ove godine. Prva sljedeća priredba bit će uskrсни bal na prvi dan Uskrsa u Čitaonici mohačkih Šokaca, zatim Dan obitelji, natjecanje ribiča za članove i tako redom. Prema riječima Stipe Bubrega, u okviru Čitaonice djeluju folklorne skupine i orkestri. Tako imaju vrtičku i školsku djecu, omladinsku skupinu s oko 60 članova, a u izvornoj odrasloj folklornoj skupini oko 25 članova. Imaju i dva tamburaška orkestra. Znaju da će djeca u travnju oko Balatona imati nastup. Jako je teško ostvariti nastupe jer su troškovi vrlo skupi (čak i samo putni troškovi za nastup), organizatorima je često i to puno. Zbog toga postoji mogućnost da se neće moći odazvati, pogotovo u inozemstvo ili na udaljenija mjesta u Mađarskoj. Ako mogu i uspiju, svakako će se odazvati pozivima. Prošle su godine imali vrlo skromna sredstva za programe, ali su za obnovu zgrade potrošili oko 8,5 milijuna forinti – prije svega za obnovu grijanja i izolaciju, a za funkcioniranje i programe oko 4,5 milijuna uz još neke manje potpore. Mnogo toga obavljaju volonterski jer često nemaju ni za to da plate orkestru, koji onda svira na zamolbu bez naknade. Grad ih podupire skromnim novčanim sredstvima od 400 000 forinti, ali im po potrebi osigurava svu potrebnu infrastrukturu za priredbe – šatore, stolove, klupe – što je isto vrlo važna pomoć.

S. B.

IZLOŽBA „ANĐEOSKA KRILA“

U Multimedijskoj dvorani Croatice 22. ožujka otvorena je jedinstvena izložba „Anđeoska krila“ različitih generacija i umjetničkih stilova senandrijskih dalmatinskih Hrvata. Autori su izloženih radova bračni par Gabriella Dokmáni-Pistyúr i Imre Pistyúr, Bence Zarubay te umjetnici iz obitelji Benković – stariji Đuro, mlađi Đuro, Balázs i Bálint. Ravnateljica Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timea Šakan-Škrlin pozdravila je posjetitelje te istaknula: „Izložba ‘Anđeoska krila’ posebno je događanje koje predstavlja iznimna umjetnička djela, a njezini organizatori i umjetnici prenose nam važne poruke. Ovo događanje nije samo otvorenje izložbe nego i svojevrsno putovanje u dubinu zajednice koja čuva posebni identitet i baštinu.“ Događanje je svojim nastupom obogatila Hrvatska izvorna skupina iz Budimpešte, dok je senandrijska hrvatska samouprava pripremila domjenak s dalmatinskim specijalitetima.

Jedan od izloženih radova

Ravnateljica Croatice s umjetnicima

Izložbu upriličenu u zajedničkom prostoru ne povezuje zajednički stil, pripadnost istom mentoru ili humanitarni cilj, nego pripadanje istoj narodnosnoj manjini, odnosno subetničkoj zajednici senandrijskih dalmatinskih Hrvata. Djela bračnog para Gabrielle Dokmáni-Pistyúr i Imrea Pistyúra, Bencea Zarubajja te obitelji Benković povezuje spونا koja je puno drevnija od Senandrijskog društva slikara, dobro poznatog u mađarskoj povijesti umjetnosti, nastala u duhu slikarske škole iz Nagybánye. Naime, većina predaka, pa tako i obitelji Benković, bili su članovi bratovštine sv. Ivana Krstitelja, a u Senandriju su se doselili u nadi da će steći zemlju baveći se obrađivanjem vinograda.

Druge je iz Dalmacije dovela župa kako bi u baroknom stilu obnovili crkvu sv. Ivana Krstitelja iz 1751. godine. Ova šačica dalmatinskih Hrvata izrasla je u snažnu zajednicu pri čemu je preživjela ratove, izbjegla duboko siromaštvo prouzročeno pustošenjem filoksera te jugoslovenizaciju 50-ih godina 20. stoljeća. Većina je napustila stoljetnu postojbinu na Magarećem brdu i preselila se u druge dijelove grada, ali njihovi potomci traže povratak i istražuju svoje korijene.

Danas svjedočimo zanimljivoj pojavi ponovnog jačanja želje za tradicijom koju prati snažna nakana očuvanja stare gradske slike, koja je vitalni izvor inspiracije senandrijskim hrvatskodalmatinskim umjetnicima. Za ve-

ćinu to više ne znači slikanje krivudavih ulica Magarećeg brda, nego je prikazivanje drevnih, sačuvanih motiva, neobičnih elemenata krajobrazu, nadgrobnih spomenika koje su izradili naivni umjetnici, limenih Kristovih skulptura krajputaša, zanimljivog kamenja u ogradama, limenih Bogorodica u brdskim kućama, boja i pokreta, poput onih na crtežima Lajosa Vajde i slikama

TRENUTAK ZA PJESMU

KAJ TO TAK TIHO DIŠI

Veter se igra, zigrava
s travom, kaj čisto još spi,
veter po trsju ziskava,
kaj to tak tiho diši?

Dalko je jošće do branja,
trs je al senjat ga znal:
on si vre z listjem zaklanja
grozdek – cvetući i mal.

Kad su gorice vu cvetu
na te se zmislim ja pak,
rad bi ti dragati lasi,
tiho dišiju mi tak.

Dragutin Domjanić

Pála Deima. Takav je, primjerice, i prozor s kopljima na Pivarcsekovoj kući, što je djelo Lajosa Vajde, a danas se ubraja među zaštitne znake senandrijske umjetnosti, no tek malobrojni znaju da se vezuje uz Dalmatine. Naravno, izlagače je osim identiteta u likovni svijet privuklo i inspirativno ozračje te živahan umjetnički svijet Senandrije koji se probudio 60-ih godina 20. stoljeća i otada neprekidno jača.

koju kamenje nosi. Tvrdi da njegovo djelo stvara paralelni svijet u kojem su prisutni svi aspekti stvarnosti u prikazima.

Slikarica Gabriella Dokmáni-Pistyúr članica je Mađarskog saveza umjetnika od 2018. godine. Po majčinoj liniji ima hrvatskodalmatinski korijene. Senandrija ju je već u djetinjstvu inspirirala i potaknula njezin umjetnički izričaj. Prvo je radila svilene slike, a zatim prešla na svijet uljanih i

Na izložbi

„Krila anđela“ nastavak su krhke manjinske renesanse koja je počela podizanjem skulpture Dalmatinskog anđela. Samim tim što je Hrvatska samouprava Senandrije skulpturu podigla na mjesnom Trgu Daru u povijesnom smislu osvijestila je svoju zajednicu. Naime, senandrijski su Dalmatini od samog dolaska svoju postojbinu na Magarećem brdu nazivali Anđeoskim brdom, što nije prihvaćalo ni pravoslavno ni mađarsko gradsko čelništvo koje je taj lokalitet službeno nazivalo Magarećim brdom. Naša je zajednica u više navrata tražila njegovo preimenovanje u Anđeosko brdo bez ikakva uspjeha. Za naše pretke naziv Magareće brdo bio je stoljetnim simbolom isključivosti i kmetske sudbine iako je tovar ili magarac bio oduvijek omiljen pomagač naših predaka – senandrijskih vinogradarskih, težačkih obitelji.

Kipar Imre Pistyúr, dobitnik Munkácsyjeve nagrade, potječe iz stare senandrijske obitelji. Rođen je u Čobanci, gdje je odrastao u multietničkom okruženju. Samouki je umjetnik. Svoja djela izlagao je na mnogim izložbama u Mađarskoj, Europi i Sjedinjenim Američkim Državama. Jedna od njegovih istaknutih izložbi zajednička je izložba s hrvatskim slikarom Ivanom Lovrenčićem 2003. godine u budimpeštanskom Várszínházu. Poseban je način na koji prikazuje svoje kipove – stavlja čovjeka u središte i vjeruje da njegov rad prenosi vječnu poruku

akrilnih boja. Izlagala je svoja djela na mnogim samostalnim i grupnim izložbama u Mađarskoj i inozemstvu. Na svojim slikama pejzaž i ljude prikazuje groteskno, donekle apstraktno, na pozitivan način u jedinstvenom stilu. Smatra da „platno otvara vrata stvaranju, a prikazivanje otvara beskrajne mogućnosti“.

Likovni umjetnik Bence Zarubay odrastao je u Senandriji na Novom umjetničkom naselju. Ljetni odmori u Grožnjaju ostavili su velik utjecaj na njega. Ondje je upoznao umjetnike različitih stilova i izraza, susreo se s umjetnicima kao što je Jožef Tođeraša – poznat kao „Togy“. Zarubay je član Ma-

Jedan od izloženih radova

đarskog saveza umjetnika od 2014. godine. Njegova umjetnost govori o mreži oblika i novih presjeka koji su postavljeni s pomoću montiranih, nacrtanih tema. Izdvajanje uličnih prizora i svakodnevnih stvari, njihovo postavljanje u okvire i prerada mogu dovesti do uzbudljivih rezultata.

Članovi obitelji Benković s ponosom ističu svoj hrvatskodalmatinski identitet uključujući starijeg Đuru (1912. – 2000.), mlađeg Đuru (rođ. 1950.), Balázsa (rođ. 1975.) i Bálinta (rođ. 1979.). Prvi put zajedno predstavljaju svoje radove na ovoj izložbi. Nasljeđe vještog, naivnog drvorezbara, nekadašnjeg vođe zajednice pretvorilo se u obiteljsku umjetničku tradiciju koju sad nastavljaju prounuci. Četiri generacije i četiri različita pogleda vidljivi su na izložbi na nekoliko slika.

Kršul

Bogatstvo...

FOTO: FACEBOOK – FÉNY GÉPÉSZ

U Čavolju

IX. Međunarodni festival folklora i modernog plesa u Budimpešti

Tri hrvatska plesna ansambla boravila su od 22. do 24. ožujka u Budimpešti i sudjelovala na IX. Međunarodnom festivalu folklora i narodnog plesa. Festival je održan 23. ožujka u Domu kulture i kazališta Ferencvárosi. Na tom međunarodnom festivalu sudjelovale su tri plesne skupine iz Hrvatske, po jedna iz Turske, Mađarske (Srpsko kulturno-umjetničko društvo „Taban“) i Litve. Iz Hrvatske su se petnaestominutnim programom predstavili HKUD „Koškani 1978“ iz slavonskog naselja Koška s plesovima i pjesama iz Slavonije, a starija dječja skupina KUD-a „Sesvete“ iz Zagreba

Dječja skupina „Srčeka“ Folklornog ansambla „Zagreb – Markovac“

HKUD „Koškani 1978“

predstavila se s pjesmama i plesovima iz Zagorja i Murtera: s pjesmom iz Draganića „Curica je lepa“ te koreografijom pjesama i

plesova iz Murtera pod naslovom „Išli smo u školicu“. Dječja skupina „Srčeka“ Folklornog ansambla „Zagreb – Markovac“ izve-

la je koreografije „Bijelom Bilogorom“ i „Kolo, kolo, bit će pir“.

Iz Litve došla je Folklorna skupina „Asni“, a iz Turske Orkestar visoke umjetničke škole „Beylikduzu“. Moderni ples pokazali su sudionici iz Makedonije, Mađarske, Srbije, Rumunjske, Bugarske, Turske te Bosne i Hercegovine.

Organizator je Festivala, koji je utemeljen u Pragu 2011. godine, Dragan Petković iz Beograda. On u ožujku i listopadu festival priređuje u Mađarskoj, a okuplja na godišnjoj razini desetak tisuća plesača iz 50-ak europskih zemalja u raznim sredinama gdje se održava – od Beča, Praga, Amsterdamama...

Branka Pavić Blažetin
Foto: Facebook

MEMORIJALNA ŠETNJA U STAROM BUDIMU

U organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera 6. travnja upriličena je druga memorijalna šetnja u Starom Budimu.

Na starobudimskom groblju

Sedamnaestero okupljenih pod vodstvom predsjednika Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera Attila Szoboszlajja sastalo se na starobudimskom

glavnom trgu pa nastavilo šetnju do starobudimskog groblja. Ondje su posjetili spomen-ploče i nadgrobne spomenike Hrvata te položili vijence. Obišli su spomen-ploču i spomenike Šokca i tekstilnog umjetnika Istvána Bána, Bunjevca i glumca Zoltána Latinovitsa, rackog Hrvata i sudca Gregora Merkovicisa, Gradišćanaca i glumca Lászlóa i Imrea Sinkovitsa, Šokca i nogometaša Flóriána Alberta, Šokca i olimpijca Zsigmonda Villányija.

Lijepu komemoraciju održala je zamjenica predsjednika Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera Klara Ninčević. Programu su nazočile i kći i unuka Lászlóa Sinkóa te kći Istvána Bána dr. Chrysta Bán.

Kršul

Ispred spomen-ploče Istvánu Bánu

Mária Krály iz Čeprega dobitnica priznanja „Pečat Grada Pakraca“

Gradski vijećnici Grada Pakraca na sjednici održanoj 5. ožujka jednoglasno su odlučili o ovogodišnjim dobitnicima priznanja „Pečat Grada Pakraca“ za osobit doprinos u duhovnom i materijalnom razvoju grada. Priznanje su dobili Gradska knjižnica Pakrac, Mária Krály iz Čeprega u Mađarskoj i obitelj Kotorac iz Pakraca.

Gospođa Mária Krály predsjednica je Hrvatske samouprave Čeprega i aktivno je sudjelovala u inicijativi za bratimljenje dvaju gradova. Njezin predan rad i zalaganje bili su ključni za potpisivanje Sporazuma o prijateljstvu koji su 2023. godine potpisali gradonačelnica Pakraca Anamarija Blažević i gradonačelnik Čeprega Zoltán Horváth. Osim toga, Mária Krály proteklih je godina bila najvažnija poveznica u održavanju prijateljskih odnosa Društva Mađara Pakrac i Hrvatske samouprave Čeprega, što zahvaljujući upravo gospođi Krály predstavlja temelj za uspješno povezivanje dvaju gradova – Pakraca i Čeprega. Također, Mária Krály nije samo simbol veza Pakraca i Čeprega,

Mária Krály na manifestaciji Po staza naših starih

Hrvatska misa u kapeli sv. Katarine u Čepregu

ona aktivno sudjeluje u promicanju kulturne raznolikosti i povijesne povezanosti. Gospođa Mária Krály nije mogla nazočiti svečanoj sjednici Gradskog vijeća 19. ožujka 2024. u povodu Dana grada Pakraca, pa će joj priznanje biti uručeno naknadno. Za

ovo visoko priznanje Máriju Krály Gradskom vijeću Pakraca predložilo je Društvo Mađara Pakrac.

Prošle godine sredinom rujna u Čepregu je potpisan Sporazum o prijateljstvu Čeprega i Pakraca. Sporazum su ovjerili

gradonačelnica Pakraca Anamarija Blažević te gradonačelnik Čeprega Zoltán Horváth. Tim je bratimljenjem potvrđena dosadašnja suradnja, ali to je ujedno i nastavak zajedničke djelatnosti u domeni povijesti, javnog obrazovanja, kulture i gastronomije koju su 2019. godine dogovorili predstavnici Mjesne samouprave Čeprega, Hrvatske samouprave Čeprega te Društva Mađara Pakraca. Prijateljstvo je temelj suradnje tih dvaju gradova koji su se svojedobno nalazili u posjedu velikaške obitelji Janković. Sredinom XVIII. i u prvoj polovini XIX. stoljeća Čepreg, Daruvar, Pakrac i Lipik bili su posjed obitelji Janković i to je povijesna činjenica koja ih trajno povezuje.

Branka Pavić Blažetin

IN MEMORIAM

ŠOPRON – Kako donosi *Soproni Téma*, u 77. godini života preminuo je dr. János Grubits, predsjednik Hrvatske samouprave grada Šoprona. Rođen je u Koljnofu, a diplomirao je 1971. godine na medicinskom fakultetu u Šopronu. Bio je priznat neurolog i psihijatar, radio je u šopronskoj bolnici. Bio je član više stručnih neuroloških, kirurških i psihijatrijskih društava. Dugi niz godina vodio je odjel za akutnu psihijatriju i rehabilitaciju. Za svoje zasluge na polju medicine 2009. godine nagrađen je Nagradom grada Šoprona „Jenő Király“. Dr. János Grubits bio je i jedan od utemeljitelja šopronskog Lions Cluba.

Druga Zimska škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika izvan Hrvatske

U sklopu projekta „Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori“, koji na Fakultetu hrvatskih studija vodi dr. sc. Sanja Vulić, već se šest godina održava Ljetna škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike i studente hrvatskoga jezika iz dijaspore (2024. godine bit će sedma škola). Prije dvije godine dr. sc. Sanja Vulić u suradnji s Osnovnom školom „Géza Kiss“ iz Šeljina, čiji je ravnatelj Robert Ronta, i Hrvatskom samoupravom Šeljina počela je s organizacijom Zimske škole hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika izvan Hrvatske. Ove godine od 18. do 22. ožujka u Šeljenu je održana Druga zimska škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika izvan Hrvatske. Polaznici škole bili su nastavnici Osnovne škole „Géza Kiss“ i Obrazovnog centra Miroslava Krležice iz Pečuha. Spomenuta zimska škola ostvarena je uz novčanu potporu suorganizatora i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

U osnovnoj školi Géze Kissa u Šeljenu 18. ožujka svečano je otvorena Druga zimska škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika izvan Hrvatske. Prigodnim govorima obratili su se ravnatelj škole Robert Ronta i voditeljica Zimske škole i projekta „Suradnja s autohtonim zajednicama u dijaspori“ dr. sc. Sanja Vulić te generalni konzul Drago Horvat. Otvorenju su uz dvadesetak nastavnika, polaznika Zimske škole, nazočili i predsjednik HDS-a Ivan Gugan i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Kulturni program izveli su učenici šeljinjske škole. Program je s učenicima uvježbala

Dio učenika koji uče hrvatski jezik i književnost s učiteljicom Ritom Bella Ronta

Richárd Lőrincz kazuje stihove Tina Ujevića

učiteljica Rita Bella Ronta. Nastupili su učenici 3. b i 7. b razreda koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika i književnosti u satnici predmetne nastave (pet sati tjedno) uz jedan sat narodopisa tjedno. U 3. r. osam učenika pohađa nastavu hrvatskoga jezika, a u 7. r. njih 14. Učenik 8. razreda Richárd Lőrincz kazivao je stihove Tina Ujevića *Svakidašnja jadikovka*. Učenici su plesali i pjevali.

Nakon toga slijedila su predavanja. Sanja Vulić održala je predavanje „Podsjetnik

iz leksikologije“, a zatim su polaznici imali jezične vježbe te vježbe iz gramatike i pravopisa s profesoricom Lidijom Bogović. Drugoga dana škole na programu je bila radionica iz hrvatskoga folkloru „Narodni plesni običaji Podravine“ koju su vodila dva studenta sa studija kroatologije Fakulteta hrvatskih studija: Ivan Ivančan, student na doktorskom studiju kroatologije, i Martin Ivančan, student na diplomskom studiju kroatologije. Oni su održali praktičnu nastavu

u u Šeljenu. Treći dan Zimske škole bio je u znaku studijskog izleta. Uz posjet Zvezdarnici južno od KAPOŠVARA gosti iz Zagreba u pratnji domaćina razgledali su i grad KAPOŠVAR. U KAPOŠVARU su posjetili i Zavičajni muzej „Rippl-Rónai“, a domaćin boravka u KAPOŠVARU bio im je glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Četvrti dan Zimske škole bio je u znaku predavanja dr. sc. Sanje Vulić pod naslovom „Hrvatsko onomastičko nazivlje“. Slijedile su vježbe iz gramatike i pravopisa s profesoricom Lidijom Bogović. Petak je bio u znaku završnog susreta, pitanja sudionika zimske škole, rasprave i dojмова polaznika te i podjele potvrda polaznicima škole.

Kako smo doznali od dr. sc. Sanje Vulić, uskoro će nastavničku praksu studenti studija kroatologije iz predmeta Nastava hrvatskoga jezika u dijaspori imati u hrvatskim školama u Mađarskoj, shodno praksi prethodnih godina. Praksu će imati u školama s kojima Fakultet hrvatskih studija ima sporazum o suradnji, u Obrazovnom centru Miroslava Krležice i Osnovnoj školi „Nikola Zrinski“ u Keresturu.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

VRSTE PLESOVA

Znaš li plesove?

Upiši uz odgovarajući broj odgovarajuće slovo!

1. BALET
2. ELEKTRONSKI PLES
3. TANGO
4. NARODNI PLES
5. KABUKI
6. LATINOAMERIČKI PLES
7. TRBUŠNI PLES
8. BREAK DANCE

- A)** Ovaj se ples obično izvodi za elektro-house glazbu zasnovanu na različitim plesnim stilovima poput diska, hip-hopa i slobodnog lijepljenja sjaja.
- B)** To je tradicionalna vrsta plesa koja se odnosi na jedan skup ljudi ili zajednice. Kostimi su zanimljivi i obično prikazuju tradicionalno odijevanje zajednice.
- C)** Potječe iz Latinske Amerike, uključuje dva partnera.
- D)** Riječ je o partnerskom plesu, a partneri se prate prsa o prsa – bilo otvorenim zagrljajem ili zatvorenim zagrljajem uz neprestani dodir u području bedara.

- E)** Ovaj plesni oblik ima različite vrste plesnih pokreta ovisno o regiji i zemlji u kojoj se izvodi. Važno je komuniciranje kukovima i trupom.
- F)** Klasična japanska plesna drama, poznat je po stilizaciji izvedbe i složenoj i vrlo kompliciranoj šminki koju nose izvođači.
- G)** To je ulični ples, sastoji se od četiri glavna pokreta – pokreti snage, *down rock*, *top rock* i smrzavanje. Ovo je moderna vrsta plesa koja uključuje apstraktne tjelesne korake koji mogu i ne moraju prenijeti ništa.
- H)** Ples potječe iz Italije i kombinacija je koreografije i umjetnosti, scenskog dizajna, rasvjete, kostima, gracioznih pokreta s laganim klasičnom glazbom.

MEĐUNARODNI DAN PLESA

Ciljevi su Međunarodnog dana plesa promicanje plesa u svim njegovim oblicima te podizanje svijesti o vrijednostima plesa i omogućavanje plesnoj zajednici da promovira svoj rad u širokom opsegu. Cilj je osim toga i uživanje u plesu radi osobnog zadovoljstva i dijeljenja tog zadovoljstva s drugima. Međunarodni dan plesa obilježava se svake godine 29. travnja, na godišnjicu rođenja Jean-Georges Noverrea, tvorca modernog baleta. Obilježavanjem tog dana nastoji se potaknuti sudjelovanje i obrazovanje u plesu organiziranjem raznih događanja i festivala širom svijeta. UNESCO je službeno priznao Međunarodni institut za kazalište (ITI) kao organizaciju koja je stvorila to događanje i

prepušta mu organiziranje aktivnosti u povodu Međunarodnog dana plesa na međunarodnoj razini. Ples je oblik umjetnosti koji postoji u svim kulturama svijeta. Bilo da

je riječ o zabavama, narodnim festivalima, vjerskim ceremonijama ili nekom drugom kontekstu, ples je dio našeg osobnog identiteta i društva.

Zrinski kadeti pripremaju se za Zrinijadu

Članovi povijesne postrojbe Udruge Zrinskih kadeta iz Kerestura od prvog do posljednjeg mjeseca u godini imaju nastupe, prisutni su na mnogim povijesnim manifestacijama u pomurskoj regiji te cijeloj Mađarskoj, Hrvatskoj i Sloveniji, gdje njeguju kult obitelji Zrinski. Osim na povijesnim manifestacijama često sudjeluju na dvojezičnim ili na hrvatskim vjerskim programima, a sudionici su i sportskih događanja. Za njih je 2024. godina posebna. Naime, ove godine obilježava se 360. obljetnica pada utvrde Novi Zrin, a isto tako i 360. obljetnica smrti pjesnika, vojskovođe i hrvatskog bana Nikole Zrinskog. U povodu toga kadeti se pripremaju s posebnim programom, sa scenskim prikazom iz života Nikole Zrinskog i povijesti Novoga Zrina, Zrinijadom. Zrinijada će se održati u spomen-parku Novi Zrin 3. svibnja, na Dan prijateljstva hrvatskog i mađarskog naroda, odnosno na dan rođenja Nikole VII. Zrinskog.

Zrinski kadeti

Udruga Zrinskih kadeta ove godine slavi 15 godina postojanja, a tu obljetnicu želi obilježiti na poseban način. Naime, Zrinski kadeti, osim što nastupaju na raznim manifestacijama u odorama, aktivno njeguju spomen na Zrinske. Mladići koji prisegnu na inauguraciji kadeta obvezuju se da će njegovati povijesne tradicije Zrinskih, dva jezika i dvije kulture, učiti o zajedničkoj povijesti Hrvatske i Mađarske, da će se pošteno ponašati, biti primjeri svojim vršnjacima, živjeti u skladu s prirodom i dr. Kadeti se toga i pridržavaju. Udruga svake godine organizira dvojezičnu konferenciju o Zrinscima, Utrku Zrinski na kojoj se utrkuju, te cijele godine treniraju, a pomažu i u organizaciji raznih priredaba, sudjeluju na raznim vjerskim događanjima, na hrvatskim misama, križnim putovima, a odlaze i na manifestacije u Siget, Čakovec, Šenkovec, Kuršanec i Kapcu. Kadeti od samih početaka surađuju sa Zrinskom gardom Čakovec. Osim nastupa udruga radi i na znanstvenom povezivanju – zahvaljujući njoj s hrvatskog

Hrvatska manjinska samouprava Kerestur

i

Udruga Zrinski kadeti Kerestur

s osobitom zadovoljstvom pozivaju Vas na

„Zrinijadu-7 scene iz života Nikole Zrinskog“

Mjesto i datum: Novi Zrin(Új-Zrinyivár) 03.05.2024.

13:00 Dvojezična misa

14:00 Povijesne prikazane scene iz života Nikole Zrinskog i iz povijesti Novoga Zrina-Polaganje vijenaca

jezika na mađarski jezik prevedena je knjiga o povijesti Novog Zrina pod naslovom „Utvrda Novi Zrin“. Predsjednica Udruge Zrinskih kadeta Anica Kovač i ove je godine sanjala nešto vrlo vrijedno.

„Prije 15 godina utemeljili smo udrugu, a cilj nam je bio okupiti naše mlade oko naših tradicijskih vrijednosti. Na našem području uz Muru nekad su bili posjedi Nikole Zrinskog, no nije najvažnije to što su to bili njegovi posjedi. Važna je njihova povijest, borba za slobodu protiv neprijatelja, udruživanje naroda, dvojezična kultura, poštovanje kulture drugoga, što je sve predstavljao i sam ban Nikola VII. Zrinski. Sve su to odlike koje je vrijedno predati našim mladima. Među kadete mogu stupiti samo oni mladići koji to i zavrijede ponašanjem i učenjem. Nakon što daju prisegu, uče disciplinu i izdržljivost te uče o povijesti. Tijekom 15 godina gotovo 40 mladića postali su kadeti. Naravno, neki od njih više nisu aktivni ni ne žive u Keresturu, ali veze imamo i s njima. Ove godine smislili smo nešto iznimno. Budući da sam ja i dramska pedagoginja, više puta pripremala sam djecu za scenu pa sam razmišljala zašto ne bismo postavili i temu Zrinskih na scenu. Znam da je to velik zadatak, i to na hrvatskom i na mađarskom jeziku, ali to je nešto posebno jer se učenjem tekstova i glumom djeca užive u uloge i tako lakše shvate duh onog vremena i njegove vrijednosti. U svemu tome pomažu i nastavnici mjesne osnovne škole i nadamo se da će sve to biti poseban doživljaj i za sudionike, a i za promatrače“, rekla je za naš tjednik Anica Kovač, predsjednica udruge. Program „Zrinijada“ održava se već nekoliko godina i u Čakovcu, a organiziraju ga muzeji. To su uglavnom natjecanja o povijesti Zrinskih na kojem su jedne godine sudjelovali i keresturski učenici. Ovaj put Zrinijada će se održati na lijevoj obali Mure, i to na mjestu nekadašnje utvrde Novi Zrin. Zrinski kadeti svakoga srdačno očekuju.

Beta

PARLAMENTARNI IZBORI U REPUBLICI HRVATSKOJ

HDZ u XI. izbornoj jedinici dobio sva tri mandata dijaspore

Jedanaesti saziv Hrvatskog sabora biran je 17. travnja. O njemu je moglo odlučivati nešto više od 3 milijuna i 733 tisuće birača. S prebivalištem u Hrvatskoj ih je 3 milijuna i 511 tisuća, a bez prebivališta u Hrvatskoj aktivno je registriranih 222 300 birača. U Sabor je biran 151 zastupnik: 140 u deset izbornih jedinica u Hrvatskoj, osam zastupnika birali su pripadnici nacionalnih manjina u XII. izbornoj jedinici, a tri zastupnika birači bez prebivališta u Hrvatskoj u XI. izbornoj jedinici. Na listi Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) u XI. izbornoj jedinici na desetom je mjestu bio predsjednik HDS-a Ivan Gugan, koji je dobio 34 glasa.

U XI. izbornoj jedinici izbori su po hrvatskom vremenu počeli 15. travnja u 23 sata u Australiji, a 16. travnja u brojnim europskim državama. U inozemstvu se, naime, moglo glasati dva dana, 16. i 17. travnja.

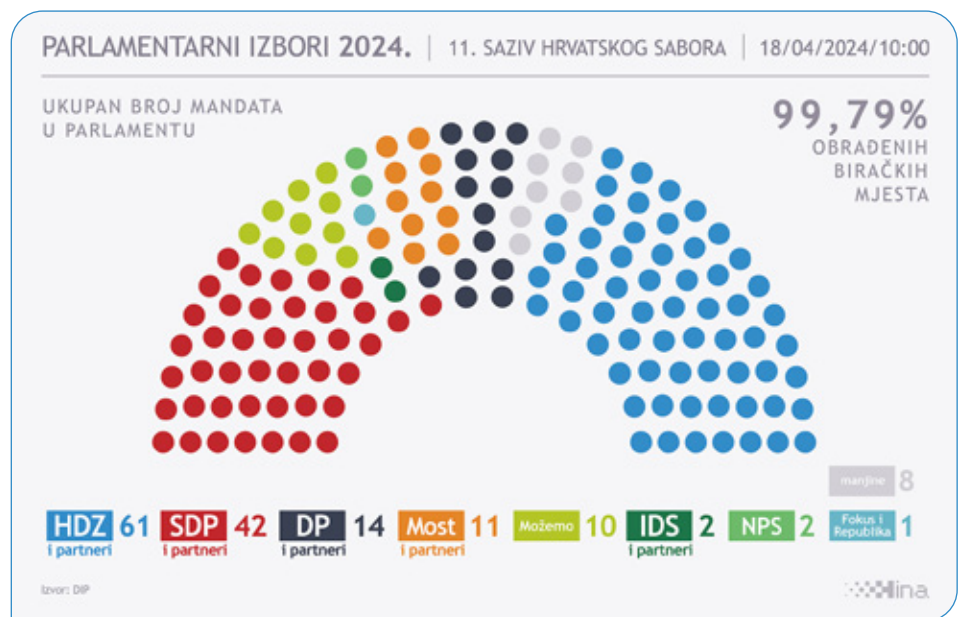
U jedanaest izbornih jedinica natjecalo se 165 lista. Za zastupničko mjesto natjecalo se 15 kandidata. Među kandidatima 58 % činili su muškarci i 42 % žene. Prosjek godina kandidata bio je nešto manji od 51.

Neslužbeni rezultati Državnog izbornog povjerenstva (DIP) na temelju 99,79 % obrađenih biračkih mjesta pokazuju da HDZ s partnerima na parlamentarnim izborima za XI. saziv Hrvatskog sabora osvaja 61, a koalicija Rijeke pravde predvođena SDP-om 42 mandata. Domovinski je pokret treći s osvojenih 14 mandata, Most dobiva 11, a Možemo! 10 mandata. Dva mandata osvaja IDS, dva Nezavisna platforma Sjever međimurskog župana Matije Posavca te jedan koalicija Fokus – Republika.

Za dobivanje mandata za sastavljanje vlade treba prikupiti najmanje 76 zastupnika od izabраниh 151. Potrebnih 76 ruku nitko nije osvojio, a u noći proglašenja izbornih rezultata rekli su i Andrej Plenković, čija je stranka relativni pobjednik izbora, ali i Peđa Grbin u ime SDP-a i Rijeke pravde, kako će taj broj imati.

Dan nakon izbora predsjednik HDZ-a Andrej Plenković pozvao je sve stranke da „snize ton“ nakon održanih izbora, uvjeren u to da će HDZ pronaći partnera za sastavljanje parlamentarne većine, te je pozvao „ozbiljne političke aktere“ da se ne plaše suradnje s HDZ-om.

Predsjednik Republike Hrvatske dan nakon izbora objavio se na Facebooku i napisao: „Hrvatski Ustav jasan je: mandat za sastavljanje nove Vlade može dobiti samo osoba koja dokaže da uživa potporu 76 zastupnika izabраниh u Hrvatski sabor. Razgovori o sastavljanju nove saborske većine traju i svi koji sudjeluju u tim razgovorima moraju voditi računa o volji hrvatskih ljudi

iskazanoj na izborima. Kao i do sada, ja ću se i u ovoj situaciji do kraja držati slova i duha hrvatskog Ustava.”

Kako donosi Hina, u XI. izbornoj jedinici za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, u kojoj biraju hrvatski državljani bez prebivališta u Republici Hrvatskoj, pobijedio je HDZ s osvojenih 79,51 % glasova i dobio sva tri mandata. Privremeni neslužbeni podatci Državnog izbornog povjerenstva (s obrađenih 96,88 % biračkih mjesta) pokazuju da je od 40 373 važeća listića HDZ osvojio 32 104 glasa, odnosno 79,51 %. Drugi po redu, Most, osvojio je 2679 glasova (6,63 %), a Hrvatsko bilo 2469 glasova (6,11 %), no nisu dobili nijedan mandat. Izborni prag u XI. izbornoj jedinici nisu prešli Možemo! (3,02 %), OIP (2,07 %), A – HSP – Dražen Keleminec (1,09 %), Stranka Ivana Pernara (1,03 %) te lista Fokus i Republike (0,5 %).

Birači su mogli iskoristiti i preferencijski glas pa zaokružiti broj ispred imena jednog kandidata na određenoj listi. Tako kandidat koji osvoji najmanje 10 posto glasova svoje liste ima prednost pred ostalima, neovisno o tome na kojemu je mjestu na listi. Prema

tome u Hrvatski sabor s liste HDZ-a u 11. izbornoj jedinici ulaze Zvonko Milas, koji je bio prvi na listi s osvojenih 7966 preferencijskih glasova (24,81 %), četvrti na listi Dario Pušić s osvojenih 3887 glasova (12,10 %) te treći na listi Radoje Vidović s osvojenih 3499 glasova (10,89 %). Na listi Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) u XI. izbornoj jedinici na desetom je mjestu bio predsjednik HDS-a Ivan Gugan, koji je dobio 34 glasa, i Jasna Vojnić, koja je bila na petom mjestu i dobila 823 glasa.

Daleko najveći broj glasova birači iz BiH dali su HDZ-u, i to 28 451, odnosno 85,36 %. Slijede Most s 1954 glasa ili 5,86 % te Hrvatsko bilo s 1884 glasa ili 5,65 %. Možemo! je u BiH prikupio tek 293 glasa ili 0,87 %. Njemačka i Srbija uz BiH jedine su zemlje gdje je glasalo više od 500 birača. Odziv birača na parlamentarne izbore bio je povećan i u dijaspori, pa je tako HDZ na ovim izborima osvojio gotovo dvostruko više glasova nego 2020., kad mu je povjerenje dalo 17 905 birača ili 63,02 %, podatci su Državnog izbornog povjerenstva RH.

Branka Pavić Blažetin

Običaji rackih Hrvata u Erčinu

I ove su se godine na Veliki petak okupili racki Hrvati u Erčinu. Oni tako ponosno čuvaju običaje i tradiciju predaka.

Susret zborova u Hrvatskim Šicama

U crkvi svete Ane u Hrvatskim Šicama 14. travnja održan je susret zborova iz doline rijeke Pinke. Jedanput godišnje, već 17. puta zaredom, organizira se taj susret župnih zborova. Svake godine susret se održava u drugom naselju. Ove je godine domaćin bila župa u Hrvatskim Šicama. Osim hrvatskih župnih i svjetovnih zborova nastupili su i njemački zborovi.

Nastupio je Zbor „Rozmarin” iz Gornjeg Četara, Zbor „Slavuj” iz Hrvatskih Šica, Zbor „Lastavica” iz Narde i Ženski zbor „Ljubičica” iz Petrova Sela. Nastupili su i njemački zborovi iz Pornova (Pornóapáti) i Keresteša (Vaskeresztes).

BPB

Foto: Csaba Hende i Marcell Konya